

ПТ - АМ
2009
КАВ

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 7832/1
Ημερ. Εισ.: 27-11-2009
Δωρεά: Συγγραφείς
Ταξιδετικός Κωδικός: ΠΤ - ΑΜ
2009
ΚΑΒ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2009

Διπλωματική εργασία : Εδαφικές Συναρμογές, Η Τοπογραφία της οικειοποίησης
Σχολικό Συγκρότημα στο Κορωπί

Επιβλέποντες : Παπαδόπουλος Σπύρος
Τζιρτζιλιάκης Γιώργος

Φοιτήτριες : Καβουκλή Εύα
Σταμούλη Χριστίνα

Η επιλογή του θέματος προήλθε από τον προβληματισμό για τη δομή του σχολικού κτιρίου στον ελληνικό χώρο, το οποίο αποτελεί αρχικά κοινωνικό και στην συνέχεια αρχιτεκτονικό ζήτημα.

Το οικόπεδο στο οποίο τοποθετούμε το συγκρότημα βρίσκεται στο Δήμο Κορωπίου του νομού Αττικής. Το επικλινές του έδαφος, μας έδωσε την ευκαιρία να επεξεργαστούμε παράλληλα με τον σχεδιασμό του σχολείου, τον σχεδιασμό του εδάφους και το πώς αυτό συνδιαλέγεται με το κτίριο. Μέσα από αυτή τη διαδικασία οι σχέσεις εσωτερικού και υπαίθριου χώρου, έγιναν στην συνέχεια, πιο συγκεκριμένα σχέσεις σχολικού κτιρίου και αύλειου - περιβάλλοντα χώρου, από τις οποίες προέκυψαν όρια, έννοιες και ζητήματα που απασχόλησαν ιδιαίτερα τον σχεδιασμό μας.

Το κτιριολογικό πρόγραμμα, περιλαμβάνει πέρα από το συγκρότημα Γυμνασίου Λυκείου, που στεγάζονται σε ένα κτίριο, ειδικά εργαστήρια θετικών επιστημών, ένα κλειστό γυμναστήριο, έναν χώρο φιλοξενίας και έναν εκθεσιακό χώρο, τα οποία είναι ανοιχτά για χρήση από την κοινότητα.

UNIVERSITY OF THESSALY

SEPTEMBER 2009

Dissertation : Playground, Appropriation topography
High School Complex in Koropi

Professor: Papadopoulos Spyros
Tzirtzilakis Giorgos

Student: Kavoukli Eva
Stamouli Christina

The choice of subject emanated from the reflection on the structure of school building in Greece, which constitutes initially a social and then an architectural question. The plot is located in the Municipality Koropi of prefecture Attica. The inclining ground gave us the opportunity to process in step with the planning of the school, the planning of the ground, as well as how this converses with the building. Through this process the relations of interior and exterior space become relations of school building and environment.

The plan also includes special laboratories of positive sciences, a closed gym, accommodation for exchange students and a piazza - exhibition space, which are open for use from the community.

ε δ α φ ι κ έ ς
σ υ ν α ρ μ ο γ έ ς
η τοπογραφία της
οικειοποίησης

σ χ ο λ ι κ ό
σ υ γ κ ρ ό τ η μ α σ τ ο
Κορωπί

Επιβλέποντες
Παπαδόπουλος
Σπύρος
Τζιρτζιλάκης
Γιώργος

Φοιτήτριες
Καβουκλή Εύα
Σταμούλη Χριστίνα

Σεπτέμβριος 2009

“Η αληθινή μάθηση δεν είναι μια διαδικασία
που χαρακτηρίζεται από την ευταξία.”
John Holt

“Το έδαφος έλκεται από δύο δυνάμεις, την
ανθρώπινη δραστηριότητα και την φύση, και
παίρνει την θέση του ενδιάμεσου χώρου
μεταξύ τους [...] Το έδαφος διαμορφώνεται ως
πεδίο άσκησης δυνάμεων, εκεί όπου
καταγράφεται η ένταση μεταξύ ανθρώπου και
φύσης”

*Δ. Παπαλεξόπουλος, αναφερόμενος σε έργο του
Τάκη Ζενέτου*

Η επιλογή του θέματος προήλθε από τον προβληματισμό για τη δομή του σχολικού κτιρίου στον ελλαδικό χώρο, το οποίο αντιμετωπίζεται αρχικά σαν κοινωνικό και έπειτα σαν αρχιτεκτονικό ζήτημα.

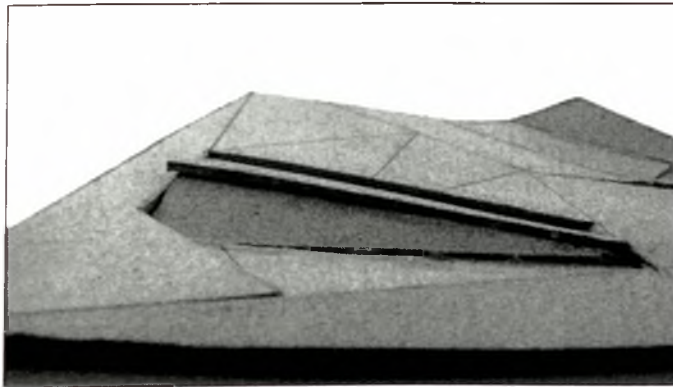
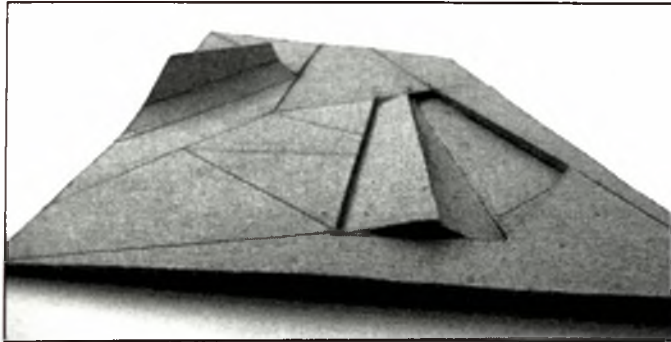
Το οικόπεδο στο οποίο τοποθετούμε το συγκρότημα βρίσκεται στο Δήμο Κορωπίου του νομού Αττικής. Το επικλινές του έδαφος, μας έδωσε την ευκαιρία να επεξεργαστούμε παράλληλα με τον σχεδιασμό του σχολείου, τον σχεδιασμό του εδάφους και το πώς αυτό συνδιαλέγεται με το κτίριο. Μέσα από αυτή τη διαδικασία οι σχέσεις εσωτερικού και υπαίθριου χώρου, έγιναν στη συνέχεια, πιο συγκεκριμένα σχέσεις σχολικού κτιρίου και αύλειου - περιβάλλοντα χώρου, από τις οποίες προέκυψαν όρια, έννοιες και ζητήματα που απασχόλησαν ιδιαίτερα τον σχεδιασμό μας.

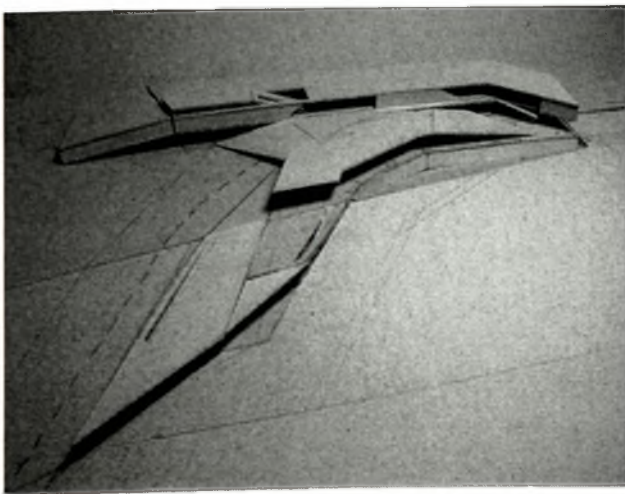
Το κτιριολογικό πρόγραμμα, περιλαμβάνει πέρα από το συγκρότημα Γυμνασίου Λυκείου, που στεγάζονται σε ένα κτίριο, ειδικά εργαστήρια θετικών επιστημών, ένα κλειστό γυμναστήριο, έναν χώρο φιλοξενίας και έναν εκθεσιακό χώρο.

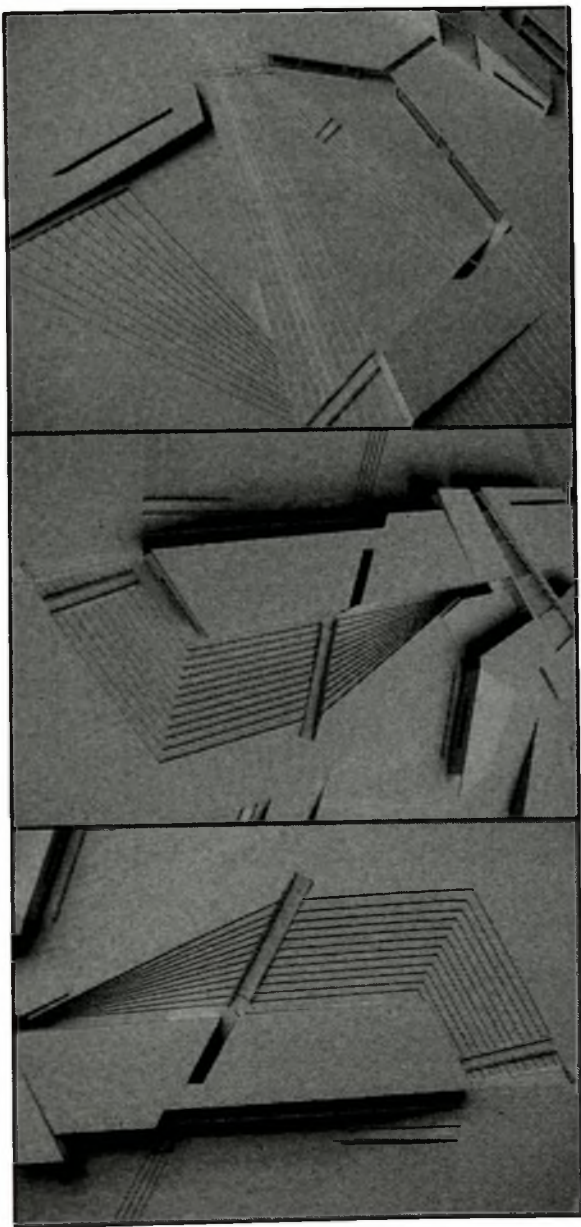
playground

Στα σχολικά κτίρια υπάρχει κατά κανόνα αυστηρή αντιστοιχία χρήσεων και χώρων, καθώς και χρονικά όρια απασχόλησης χώρων. Ερευνώντας τον διαχωρισμό μεταξύ σχολικού κτιρίου και αύλειου χώρου και αντίστοιχα μαθήματος - διαλείμματος, επιχειρήσαμε τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας "σχολικό προαύλιο" όπως την έχουμε μάθει, δηλαδή ως ένα αυστηρά οριοθετημένο χώρο, δίπλα στο σχολικό κτίριο και προσπαθούμε να δημιουργήσουμε (αντί για ένα προαύλιο) ένα τοπίο, ένα "playground" μέσα στο οποίο εντάσσεται το κτίριο.

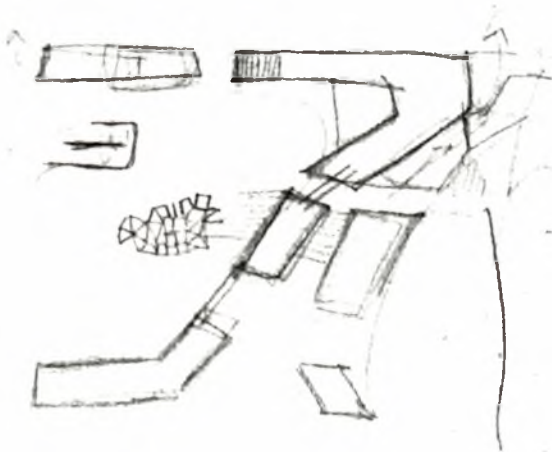
Σύμφωνα με τον Τάκη Ζενέτο "υπάρχει δυνατότητα μιας μορφολογήσεως του φυσικού περιβάλλοντος, μιας γλυπτικής του εδάφους, που "κατασκευάζεται" όπως και το αρχιτεκτόνημα που πρόκειται να "υποδεχτεί". Μέσα από τη μορφολόγηση του εδάφους, που γίνεται παράλληλα με τη μορφολόγηση των κτιρίων που εντάσσονται στο οικόπεδο, ο αύλειος χώρος αντί να λειτουργεί ως ο μοναδικός πυρήνας συγκέντρωσης του συνόλου των μαθητών -όπως είθισται στα σχολεία- "σπάει" σε υποπυρήνες, που μοιράζονται γύρω από το σχολικό κτίριο, γεγονός που καθιστά ευκολότερη την οικειοποίηση του χώρου από μικρότερες ομάδες μαθητών και κατά συνέπεια διευκολύνει και την κοινωνικοποίησή τους. Τα όρια του αύλειου χώρου χαλαρώνουν και αντικαθίστανται με την κίνηση του εδάφους. Καθώς το έδαφος κινείται, υψώνεται ή υποχωρεί, δημιουργεί τα νοητά όρια του προαυλίου και τους πυρήνες συγκέντρωσης και δραστηριότητας.

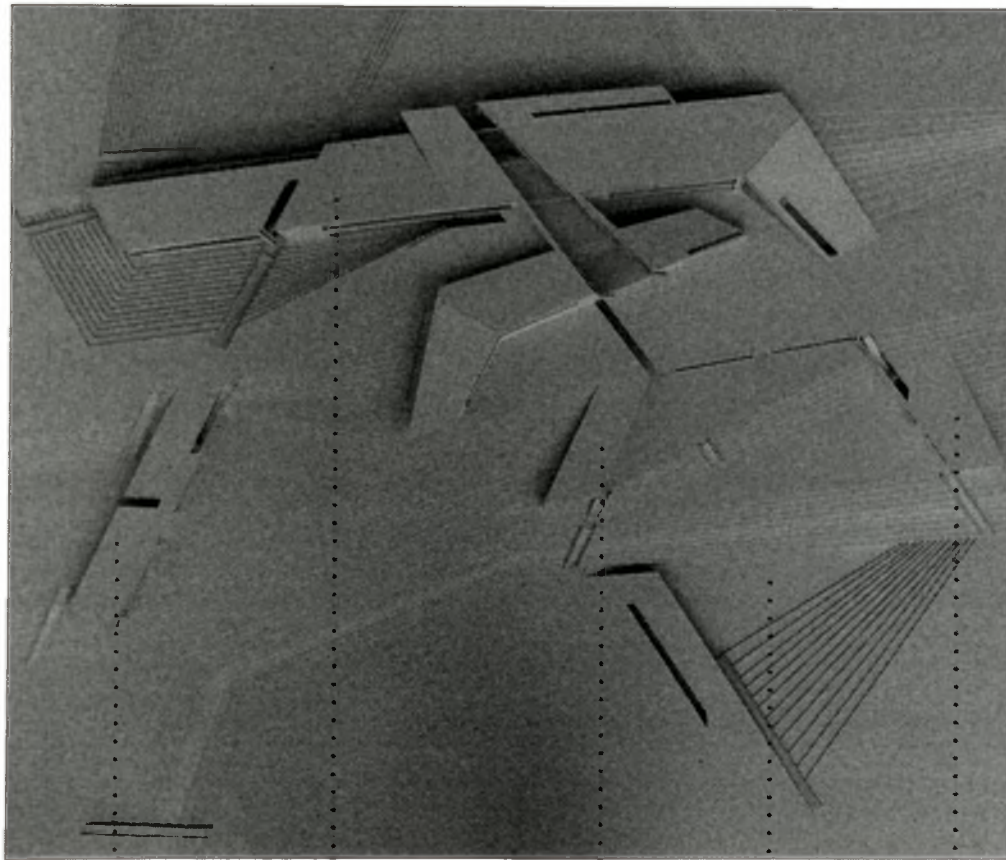
Κατά τον σχεδιασμό, αποφύγαμε την εύρεση και τοποθέτηση ενός κέντρου, επιδιώκοντας το κέντρο ή τα κέντρα να δημιουργηθούν κατά τη βούληση των χρηστών των κτιρίων. Τα κέντρα διαμορφώνονται, ενεργοποιούνται προσωρινά και εφήμερα εκεί όπου πυκνώνει η δραστηριότητα, σύμφωνα με τις εκάστοτε κινήσεις και προτιμήσεις των μαθητών.

Η αποφυγή αυστηρής οριοθέτησης οδηγεί σε μια στιγμιαία δημιουργία καταστάσεων και έναν πιο ελεύθερο τρόπο εκμετάλλευσης του χώρου. Το γεγονός αυτό, καθιστά το χρήση - μαθητή ενεργητικό και δημιουργικό τόσο στο εσωτερικό του σχολείου όσο και στον περιβάλλοντα χώρο.

Ο μαθητής καλείται να εμπλακεί στο χώρο, χρησιμοποιώντας τον ανάλογα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες του.

Καθώς το έδαφος και το κτίριο, δουλεύονται παράλληλα, αλληλεπιδρώντας το ένα με το άλλο, το κυρίως σχολικό κτίριο, τοποθετείται στο ψηλότερο σημείο του επικλινούς οικοπέδου, ενώ κάποια αποσπάσματά του αποκολώνται από το κεντρικό του τμήμα και σκορπίζονται γύρω του, αποτελώντας τους «δορυφόρους» του. Τα τμήματα αυτά έχουν χρήσεις συμπληρωματικές του σχολικού προγράμματος και είναι πιο ανοιχτά ώστε να χρησιμοποιούνται και από την υπόλοιπη κοινότητα. Η τοποθέτηση του σχολικού κτιρίου, έγινε βάσει της διαβάθμισης του οικοπέδου, από τον πιο δημόσιο στον λιγότερο δημόσιο χώρο, από κάτω προς τα πάνω. Έτσι στο χαμηλότερο επίπεδο, συναντάμε τους δημόσιους χώρους και στο ψηλότερο και πιο προστατευμένο τοποθετούμε τους ημιδημόσιους χώρους.

μαθητικοί ξενώνες

σχολικό κτίριο

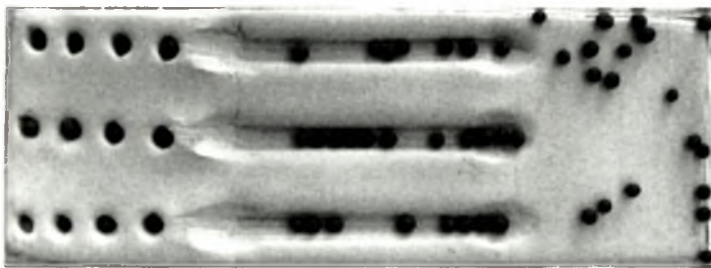
εργαστήρια

πλατεία
εκθεσιακός χώρος

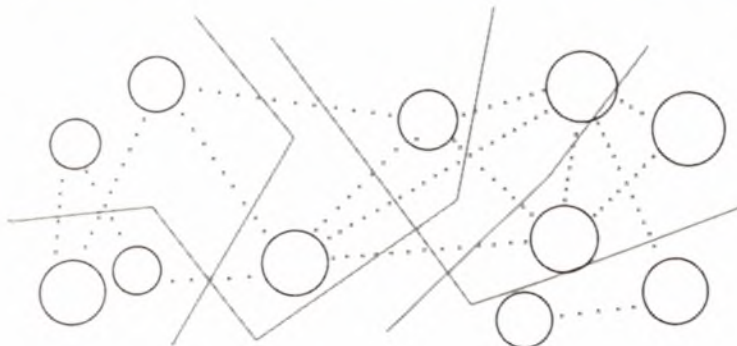
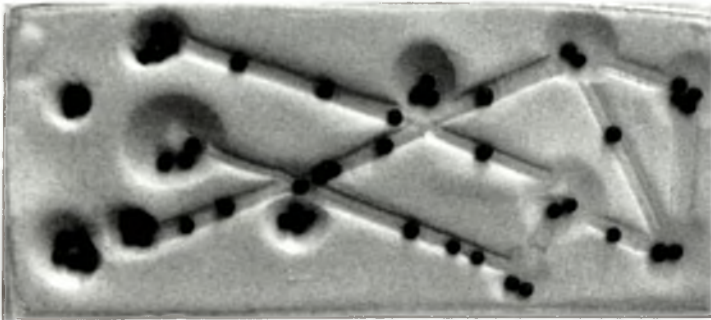
κλειστό
γυμναστήριο

σχολείο - πορεία

αιθουσα - διαδρομος - προαύλιο

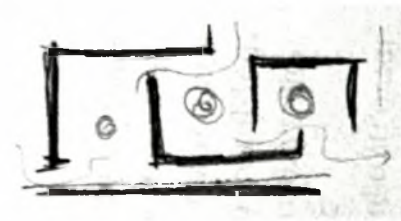
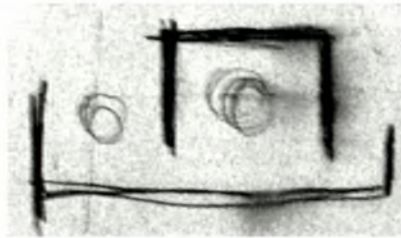
διαγράμμα κίνησης στο εργοστασιακό μοντέλο

δημιουργία πολλαπλών εστιών στο σχολικό συγκρότημα

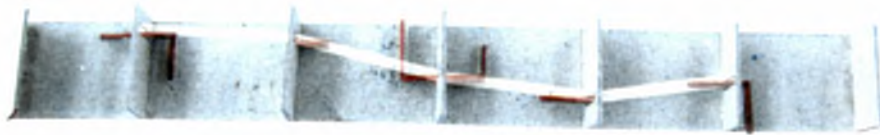
Ερευνώντας την δομή του σχολικού κτιρίου μέσα από την διάταξη των χώρων εντοπίζουμε διαφορετικές τυπολογίες κινήσεων. Οι επιμέρους χώροι της αίθουσας, του διαδρόμου και του αύλειου χώρου ορίζουν μία πορεία από το εσωτερικό στο εξωτερικό και μια σταδιακή διαβάθμιση όσον αφορά στην κίνηση, από την "τάξη" στην "αταξία". Οι θέσεις μέσα στις αίθουσες τείνουν να είναι αυστηρά ορισμένες και ο διάδρομος αποτελεί ένα πέρασμα στον αύλειο χώρο, όπου η κίνηση είναι ελεύθερη. Στοχεύοντας στην οικειοποίηση όλου του σχολικού χώρου από τους μαθητές, δημιουργούμε πολλαπλές εστίες, ενώ ταυτόχρονα σηματοδοτούνται διαφορετικοί τρόποι εμπειρίας και κίνησης στο σχολείο.

αίθουσα

Η τάξη στο «εργοστασιακό» μοντέλο σχολείων που στην Ελλάδα τουλάχιστον, έχει διατηρηθεί στην πλειοψηφία των σχολικών κτιρίων, αποτελεί έναν κλειστό, σαφώς ορισμένο χώρο, απομονωμένο από το υπόλοιπο κτίριο. Επεξεργαζόμενοι την αίθουσα διδασκαλία επιχειρήσαμε να δομήσουμε έναν χώρο ταυτόχρονα ορισμένο αλλά και σε συνδιαλογή με το περιβάλλον.

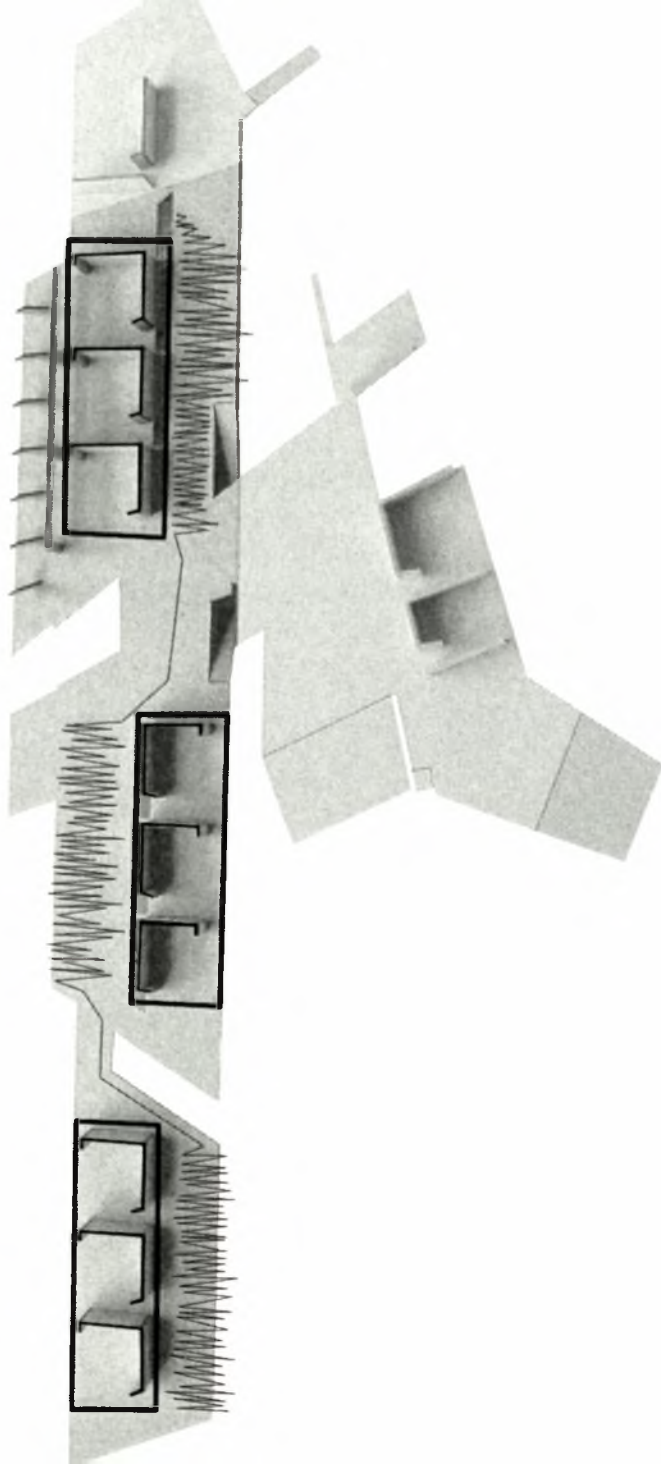
Το βασικό δομικό στοιχείο της αίθουσας, αποτελείται από 2 κάθετους μεταξύ τους τοίχους που στην προέκτασή τους «σπάνε» προς το εσωτερικό. Ως αποτέλεσμα, εξωτερικά δημιουργούνται εσοχές οι οποίες έλκουν και εισάγουν, ενώ εσωτερικά περιγράφεται νοητά ο χώρος μαθήματος. Η επανάληψη του στοιχείου αυτού ορίζει τον χώρο των αιθουσών διδασκαλίας.

ΟΠΤΙΚΕΣ ΦΥΓΕΣ

Το σχήμα της μονάδας της σχολικής αίθουσας, τείνει να προστατεύει, να "αγκαλιάζει" τον χώρο του μαθήματος, χωρίς να τον κλείνει αυστηρά και να τον απομονώνει από τους υπόλοιπους. Για την ενίσχυση του σκοπού αυτού, η μονάδες εν σειρά αποκοιώνται από το κέλυφος του κ τ ι ρ ί ο υ , δημιουργώντας ένα οπτικό πέρασμα από την πρώτη αίθουσα, μέχρι την τελευταία.

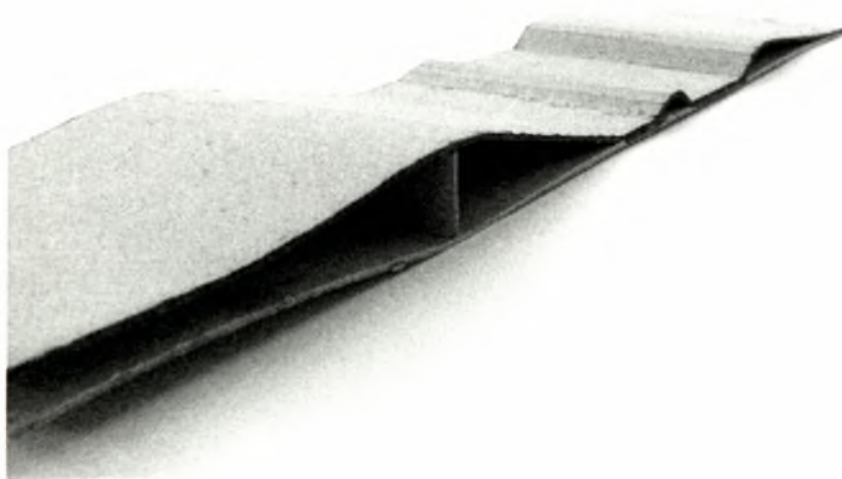

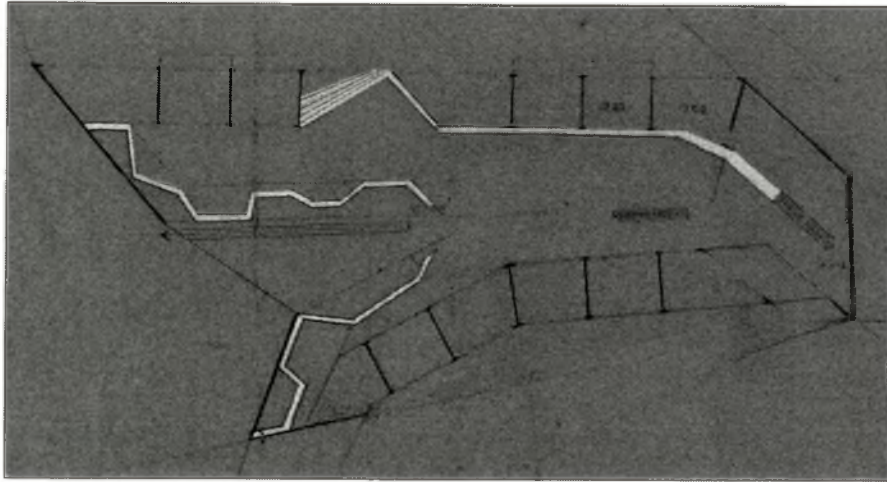
Δημιουργούμε στο εσωτερικό του σχολείου μικρές "γειτονιές" από τριάδες σχολικών αιθουσών, που μεταξύ αυτών και του αύλειου χώρου παρεμβάλλονται ελεύθεροι χώροι, οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως χώροι ατομικής ή ομαδικής εργασίας, ως χώροι διαλείμματος μέσα στο κτίριο ως χώροι παιχνιδιού αλλά και ως εναλλακτικοί χώροι διδασκαλίας. Αυτό που επιχειρούμε σε αυτή την περίπτωση είναι να αντιπαραθέσουμε την "τάξη" με την "αταξία". Ο John Holt αναφέρει χαρακτηριστικά ότι "η αληθινή μάθηση δεν είναι μια διαδικασία που χαρακτηρίζεται από την ευταξία". Μέσα σε αυτές τις "γειτονιές" οι μαθητές μπορούν πιο εύκολα να οικειοποιηθούν το χώρο και να αναπτύξουν σχέσεις μεταξύ τους.

διάδρομος

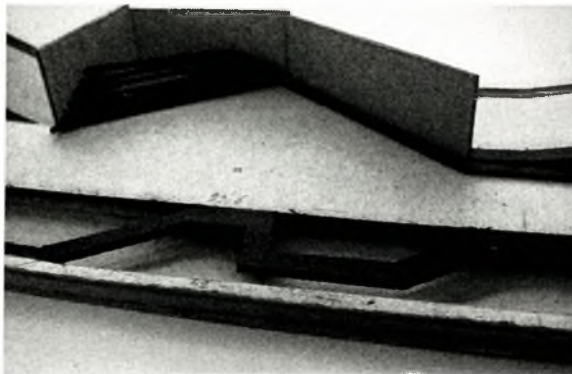
Ο διαδρόμος ορίζεται ως “πέραςμα σε εσωτερικό χώρο”. Στα σχολικά κτίρια ο διαδρόμος, όπως και οι λοιποί χώροι των σχολείων, έχει ορισμένο χρονικό διάστημα χρήσης. Ως εκ τούτου βιώνεται συνήθως είτε μαζικά, την ώρα του σχολάσματος ή του διαλείμματος, όποτε πρέπει να μοιράσει ταυτόχρονα το σύνολο των μαθητών έξω, είτε όταν είναι έρημος.

Επεξεργαζόμενοι τον χώρο του διαδρόμου ανατρέξαμε στον τρόπο με τον οποίο μορφολογήσαμε το έδαφος. Με ανάλογο χειρισμό, η επιφάνεια του διαδρόμου αποκτά εντάσεις μέσω της εναλλαγής σημείων κίνησης και στάσης.

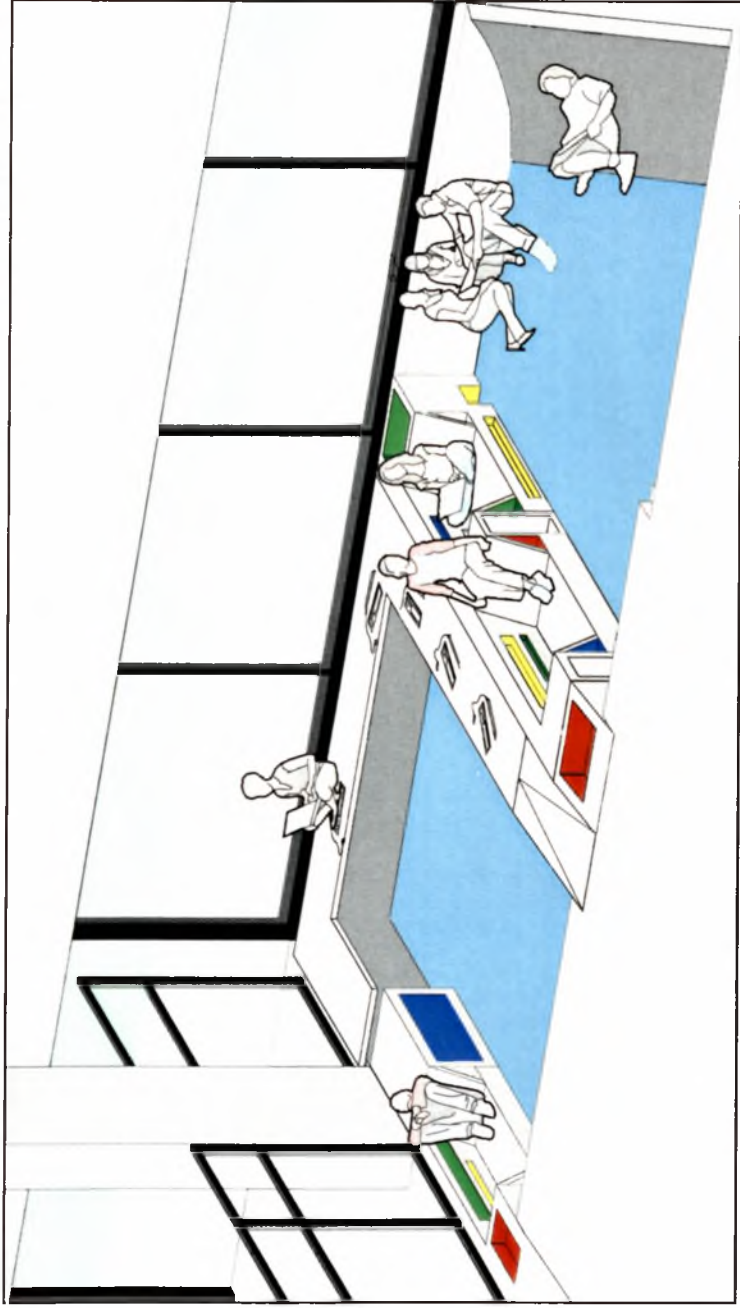

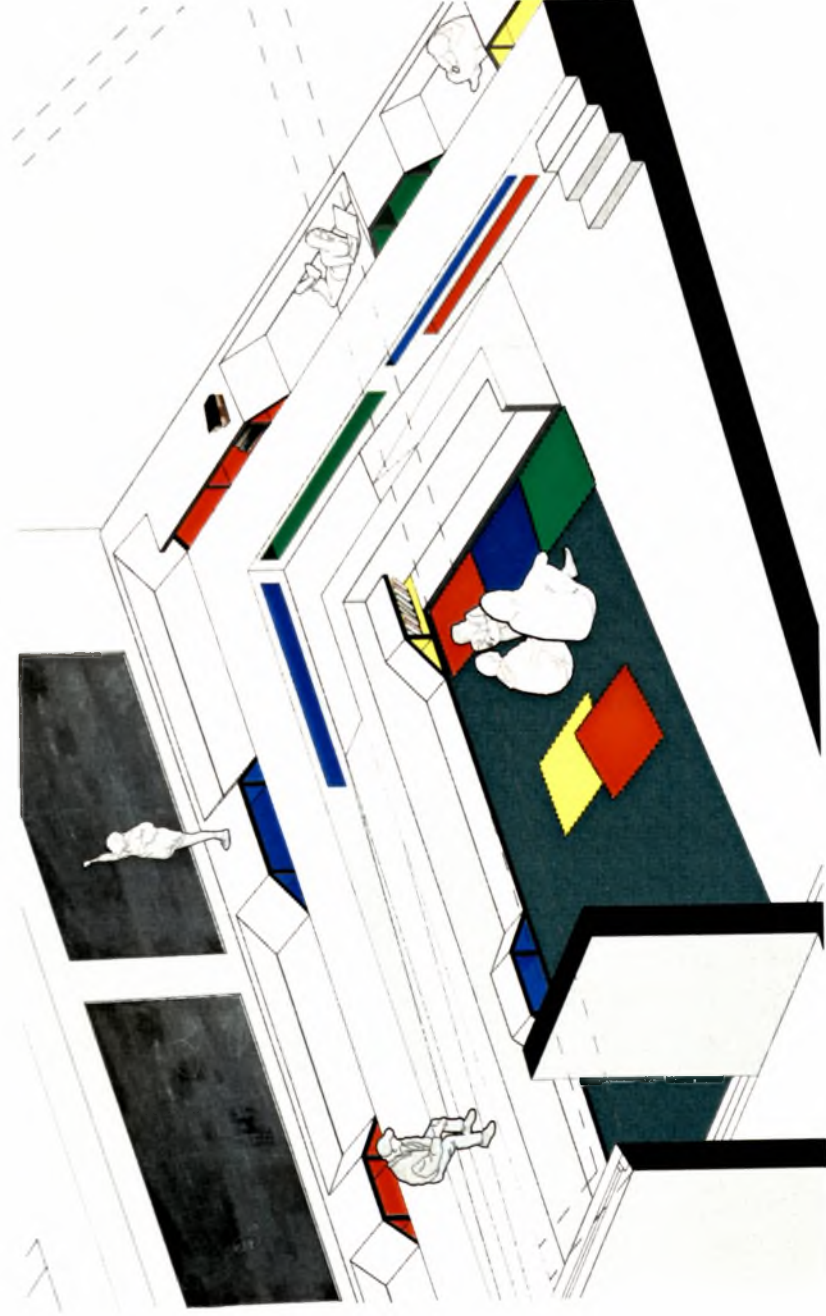
Λωρίδες από την επιφάνειά του διαδρόμου αποκολλούνται και διατρέχουν τον χώρο, διαγράφοντας και ενσωματώνοντας τους χώρους “παιχνιδιού” ή χώρους “αχρηστίας”, οι οποίοι δεν έχουν σαφή, ορισμένη χρήση και αποτελούν χώρους αλληλεπίδρασης και κοινωνικοποίησης των παιδιών έξω από το πλαίσιο των αιθουσών .

Οι λωρίδες διατρέχουν τον χώρο, δημιουργώντας επιφάνειες, εσοχές, υψώματα και κλίσεις, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά σαν επιφάνεια εργασίας-γραφεία, καθίσματα, χώρους φύλαξης-ράφια ή ακόμα και να περπατηθούν σαν συνέχεια του δαπέδου. Οι χώροι αυτοί «ζητούν» την δημιουργική εμπλοκή του μαθητή στον τρόπο χρήσης τους. «Η αρχιτεκτονική χρειάζεται εξίσου την δημιουργικότητα του αρχιτέκτονα και του χρήστη» [Jonathan Hill, Actions of architecture, architects and creative users, σ. 89]

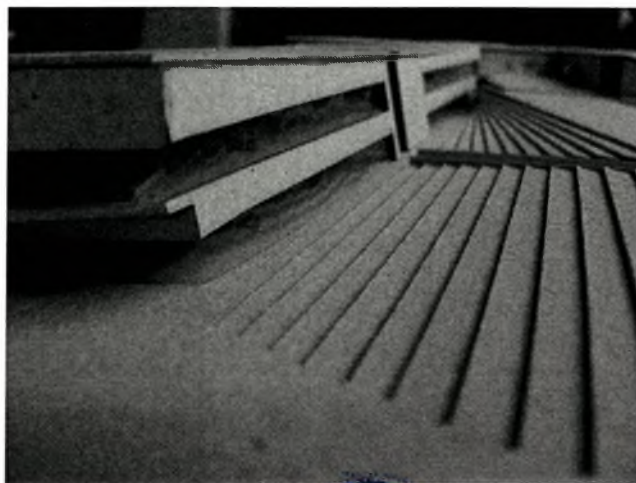
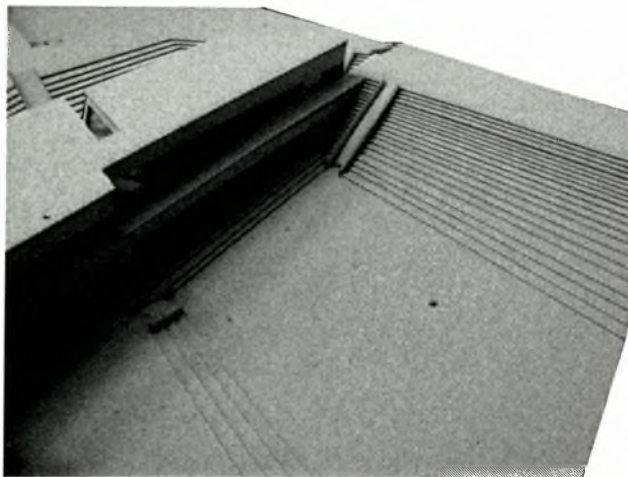
αξονομετρική απεικόνιση “ελεύθερων” χώρων 1

αξονομετρική απεικόνιση "ελεύθερων" χώρων 2

Η διάταξη των αιθουσών σε τριάδες σε συνδιασμό με το μήκος του σχολικού κτιρίου οδήγησαν στον σχεδιασμό πολλαπλών σημείων εξόδου-προσβάσεων στο εξωτερικό. Η μορφολογία και τοποθεσία του οικοπέδου, επιτρέπει τον ορισμό του συνολικού χώρου που περιβάλλει το κτίριο ως αύλειο. Μέσω των κλίσεων του εδάφους και την σχέση τους με τις εξόδους, τα διαφορα πραύλια είναι ικανά να προστατευμένα και ορίζονται εμμέσως. Αναλόγως, στο επίπεδο των εργαστηρίων και των ξενώνων η σχέση κτιρίου και εδάφους διαμορφώνει η ίδια τον αύλειο χώρο.

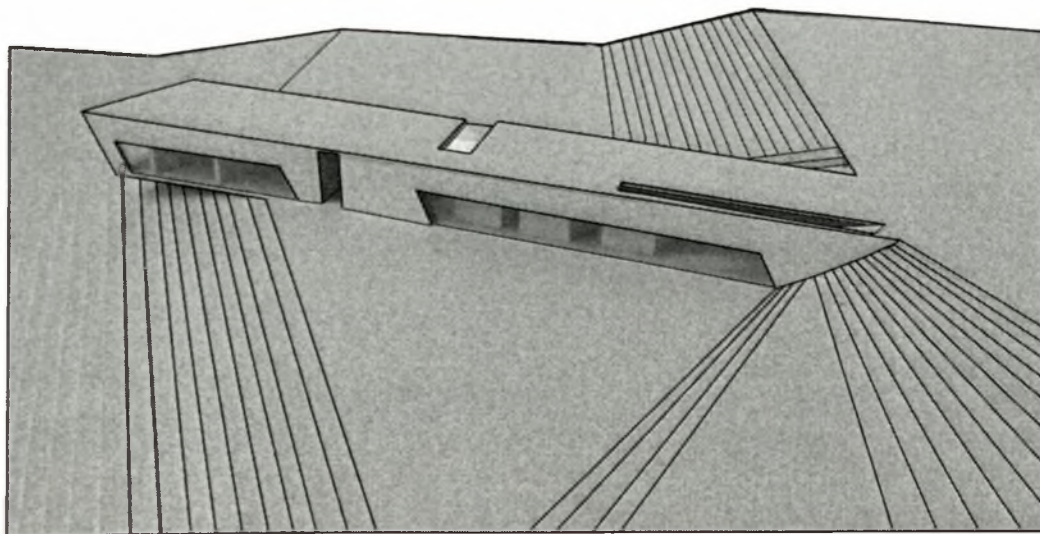
π ρ ο α ύ λ ι ο

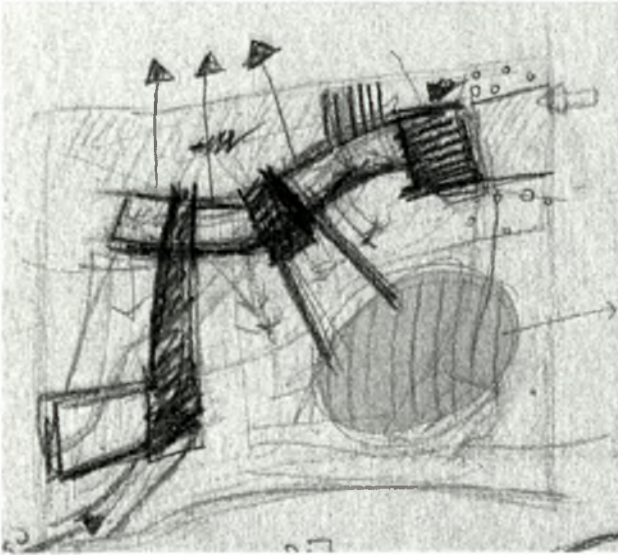
ΞΕΝΩΝΕΣ

Όπως προαναφέρθηκε, κοντά στο σχολικό κτίριο τοποθετούμε κτίρια-δορυφόρους που έχουν χρήσεις συμπληρωματικές του σχολικού προγράμματος. Το κτίριο των ξενώνων βρίσκεται σε συνδιαλογή με το σχολικό κτίριο τόσο από άποψη προγράμματος, όσο και μορφολογικά. Τοποθετείται στο επίπεδο +7.00, ανάμεσα στην δημόσια και ημιδημόσια χρήση.

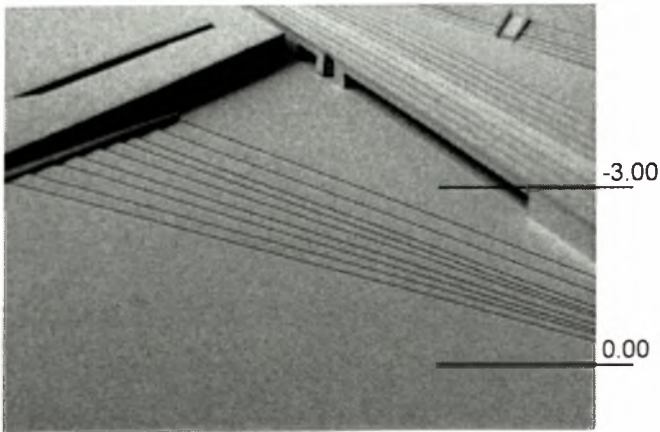
Το κτίριο των ξενώνων παρέχει την δυνατότητα φιλοξενίας μιας μικρής ομάδας μαθητών και διδασκόντων στα πλαίσια προγραμμάτων ανταλλαγής με το εξωτερικό ή εσωτερικό. Παράλληλα προσφέρεται για φιλοξενία ομάδων ή ομιλητών για την ενημέρωση μαθητών αλλά και μελών της κοινότητας σχετικά με τις δραστηριότητες που στεγάζονται στο κτίριο της πλατείας.

πλατεία

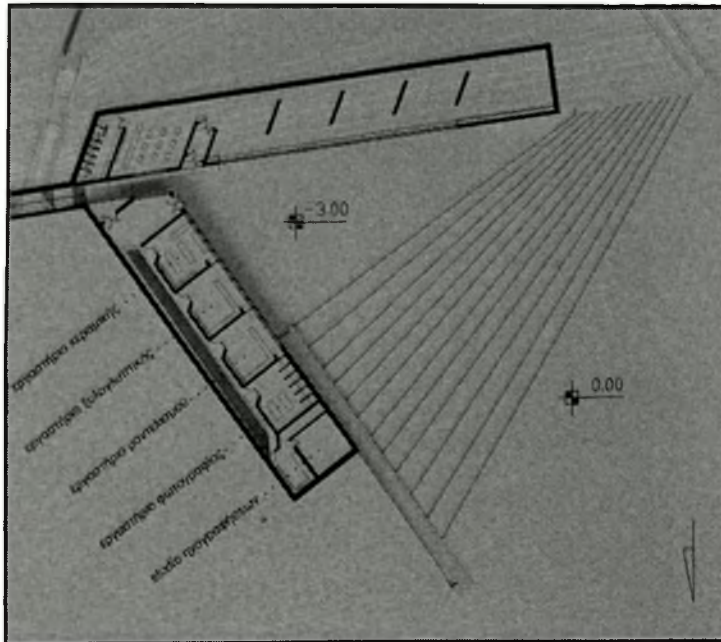
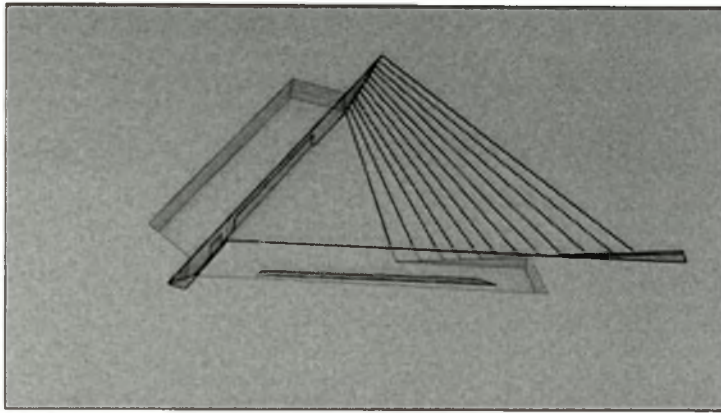

Πλατεία, άνοιγμα του σχολείου στο δημόσιο χώρο

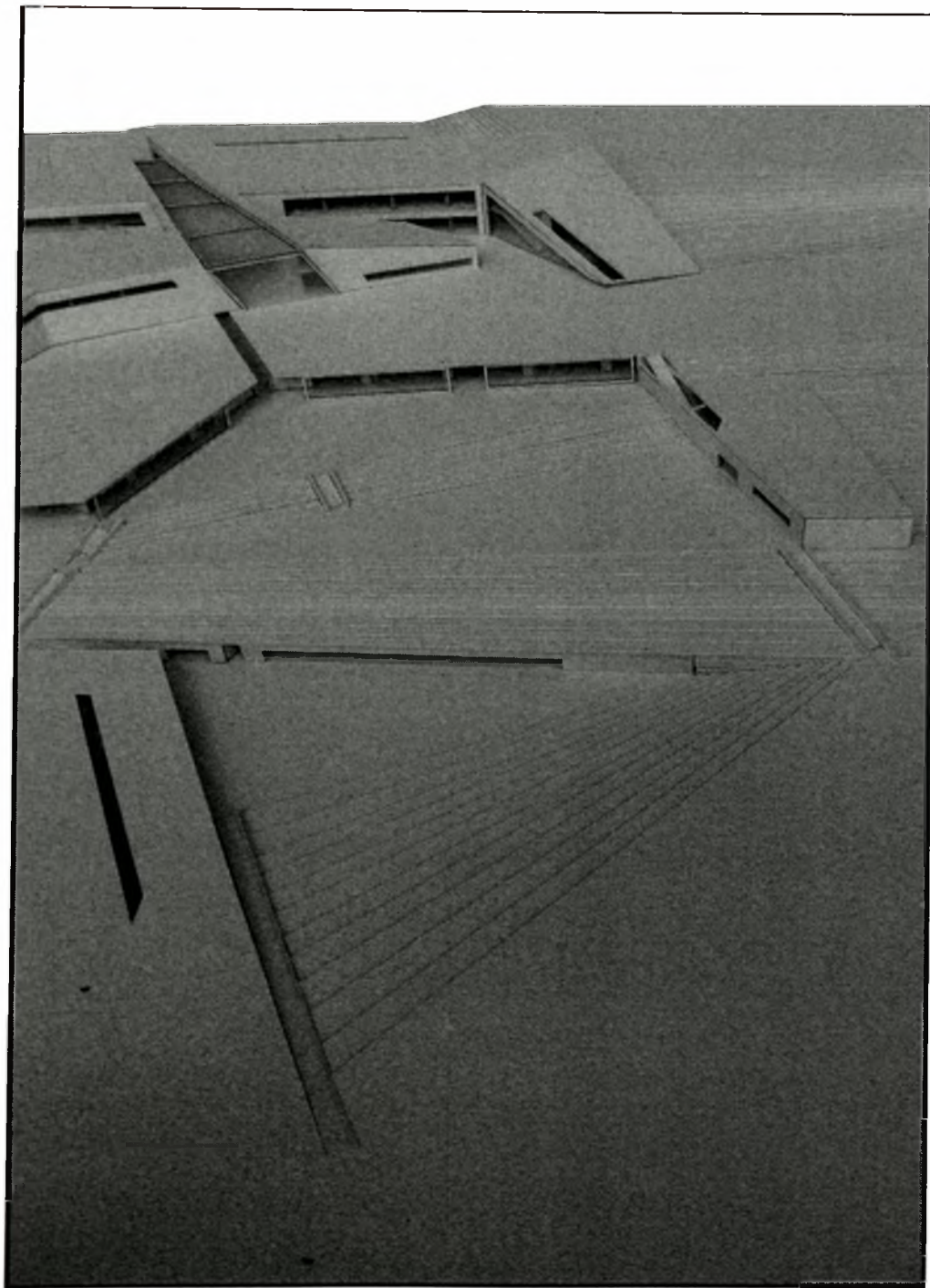

Τα σχολικά κτίρια είναι συνήθως χώροι αποκομμένοι από την κοινότητα. Θέλοντας να αποφύγουμε τον διαχωρισμό σχολικής κοινότητας και κοινωνίας εισάγουμε στο οικόπεδό μας μια δημόσια πλατεία με εκπαιδευτικές χρήσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές αλλά και τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής.

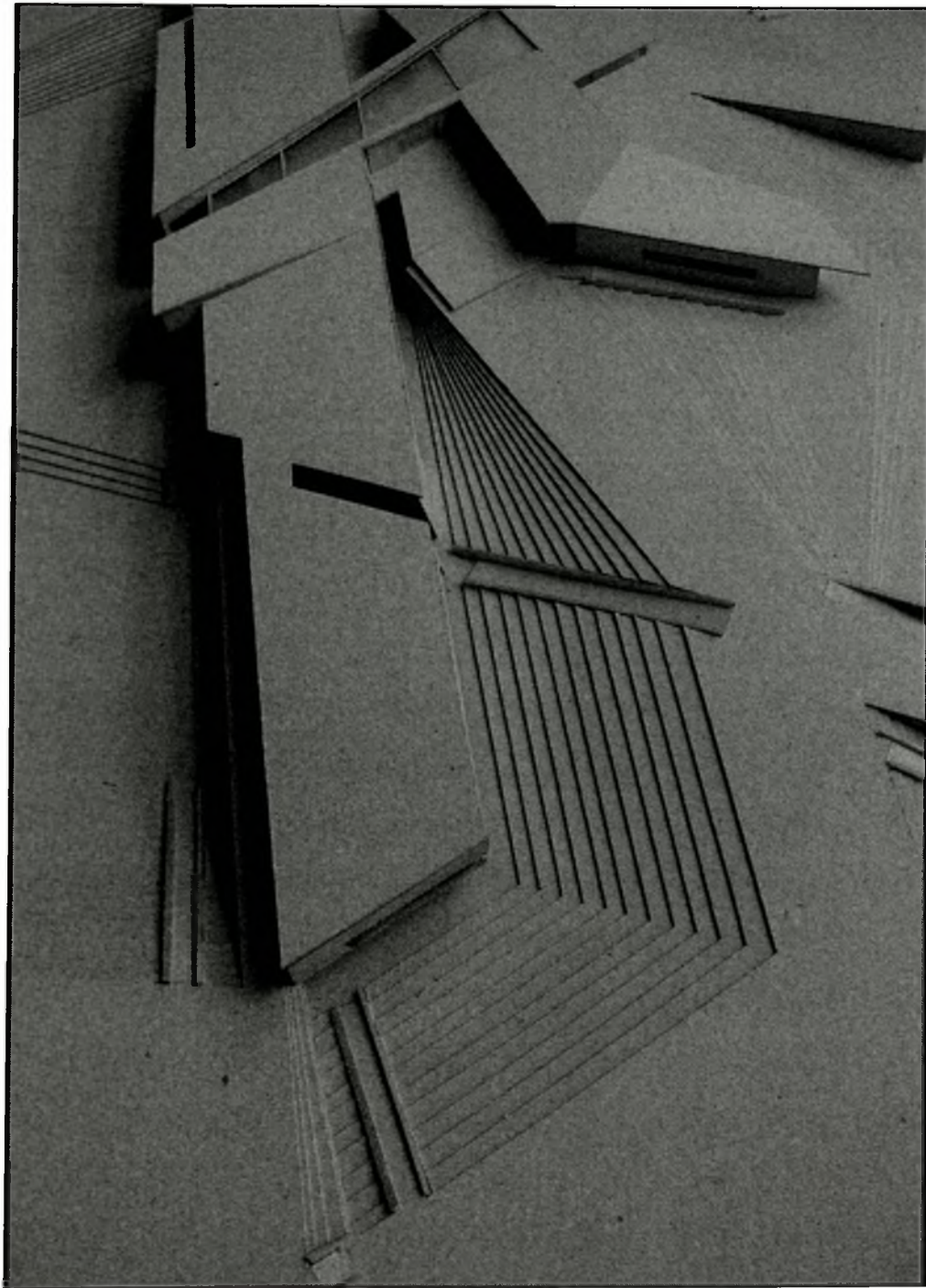
Επεξεργαζόμενοι το έδαφος, βυθίζουμε σταδιακά μέρος του, από το 0.00 (όπου και βρίσκεται η είσοδος στο οικόπεδο για τους χρήστες της κοινότητας), έως το επίπεδο -3.00. Η κίνηση αυτή ταυτόχρονα σηματοδοτεί την εισχώρηση της κοινότητας στην σχολική και οριοθετεί τον δημόσιο χώρο

Πρόκειται για ειδικά
 εργαστήρια
 (ξυλογλυπτικής,
 μοντελισμού,
 φωτογραφίας,
 σκοτεινός θάλαμος,
 s t u d i o
 ηχογραφήσεων) στα
 οποία εκτός των
 σχολικών ωρών οι
 μαθητές μπορούν να
 εργάζονται υπό
 επίβλεψη σε θέματα
 εκτός του
 καθιερωμένου
 σχολικού
 προγράμματος και
 να συνεργάζονται με
 άτομα εκτός της
 μαθητικής
 κοινότητας. Στην
 πλατεία υπάρχει
 επιπλέον ένας
 εκθεσιακός χώρος,
 όπου οι μαθητές θα
 μπορούν να
 εκθέτουν τις
 εργασίες και τις
 κατασκευές τους,
 προωθώντας έτσι τη
 δουλειά τους και
 στην υπόλοιπη
 κοινωνία.

19

20

βιβλιογραφία

Καλαφάτη Ε., Παπαλεξόπουλος Δ., Τάκης Ζενέτος :
Ψηφιακά Οράματα Και Αρχιτεκτονική, LIBRO, 2006

Παπάς Αθανάσιος Ε., Μαθητοκεντρική διδασκαλία,
Αθήνα : Βιβλία για όλους , 1996, 1990

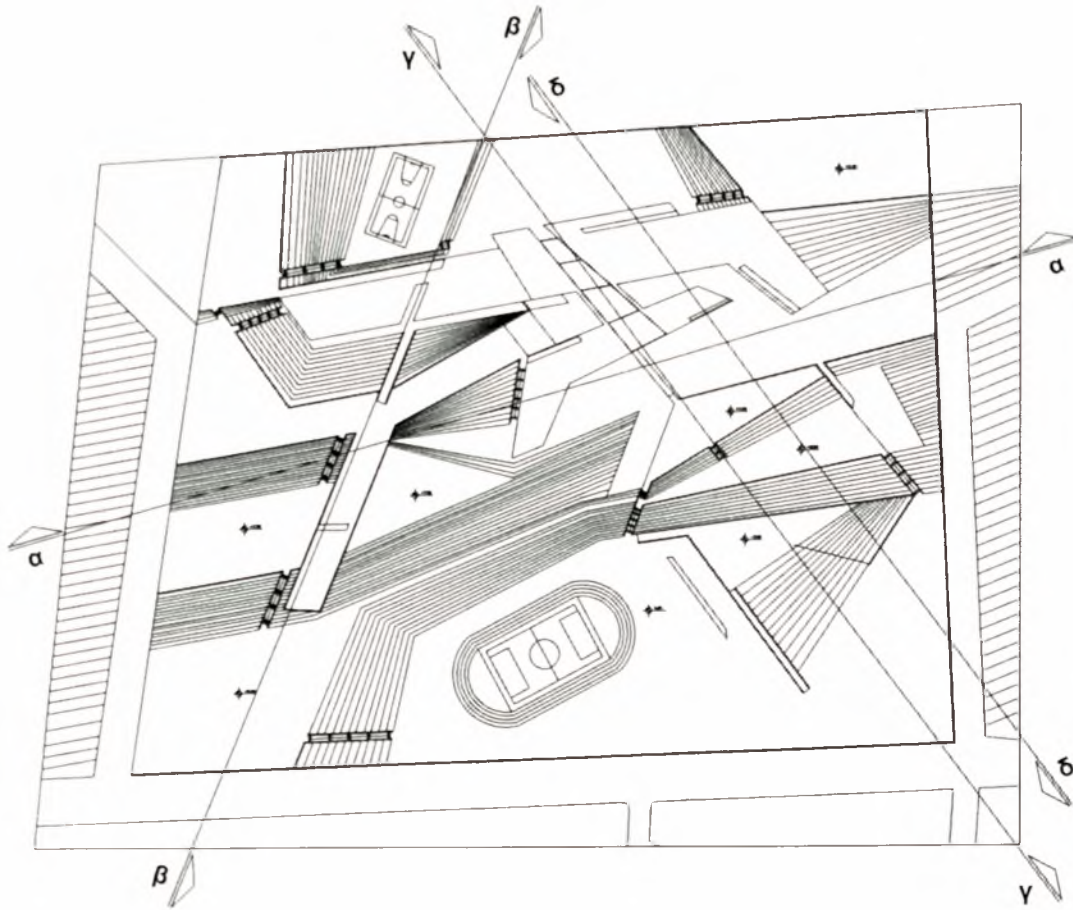
Τσουκαλά Κυριακή, Τάσεις στη σχολική
αρχιτεκτονική : από την παιδοκεντρική
λειτουργικότητα στη μεταμοντέρνα προσέγγιση,
Θεσσαλονίκη : Παρατηρητής , 2000

Hill Jonathan, Actions Of Architecture, Architects
And Creative Users, New York : Routledge, 2003

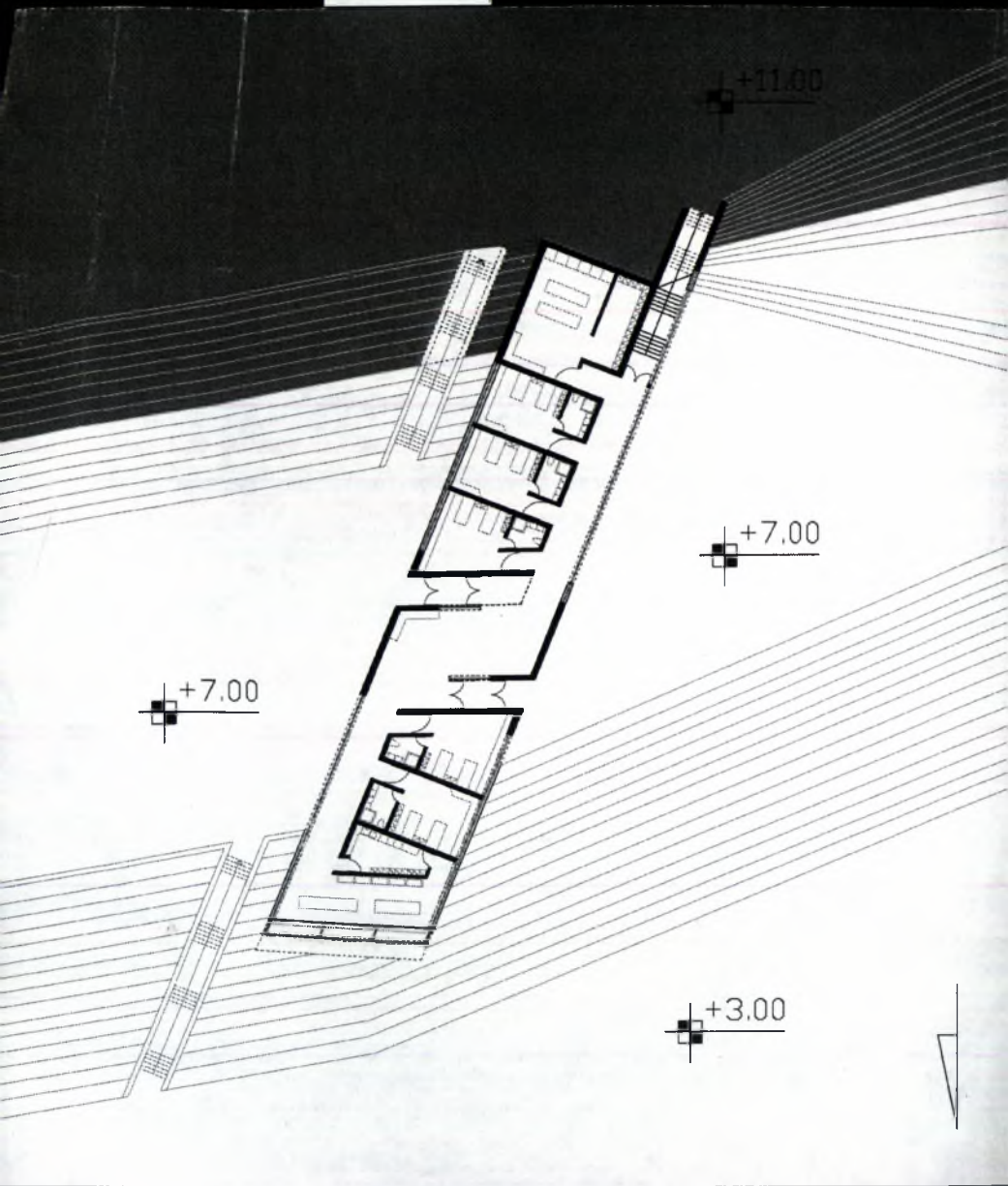
Holt John, Το σχολείο - φυλακή : και η
ελεύθερη μάθηση, Αθήνα : Καστανιώτη , 1978

masterplan

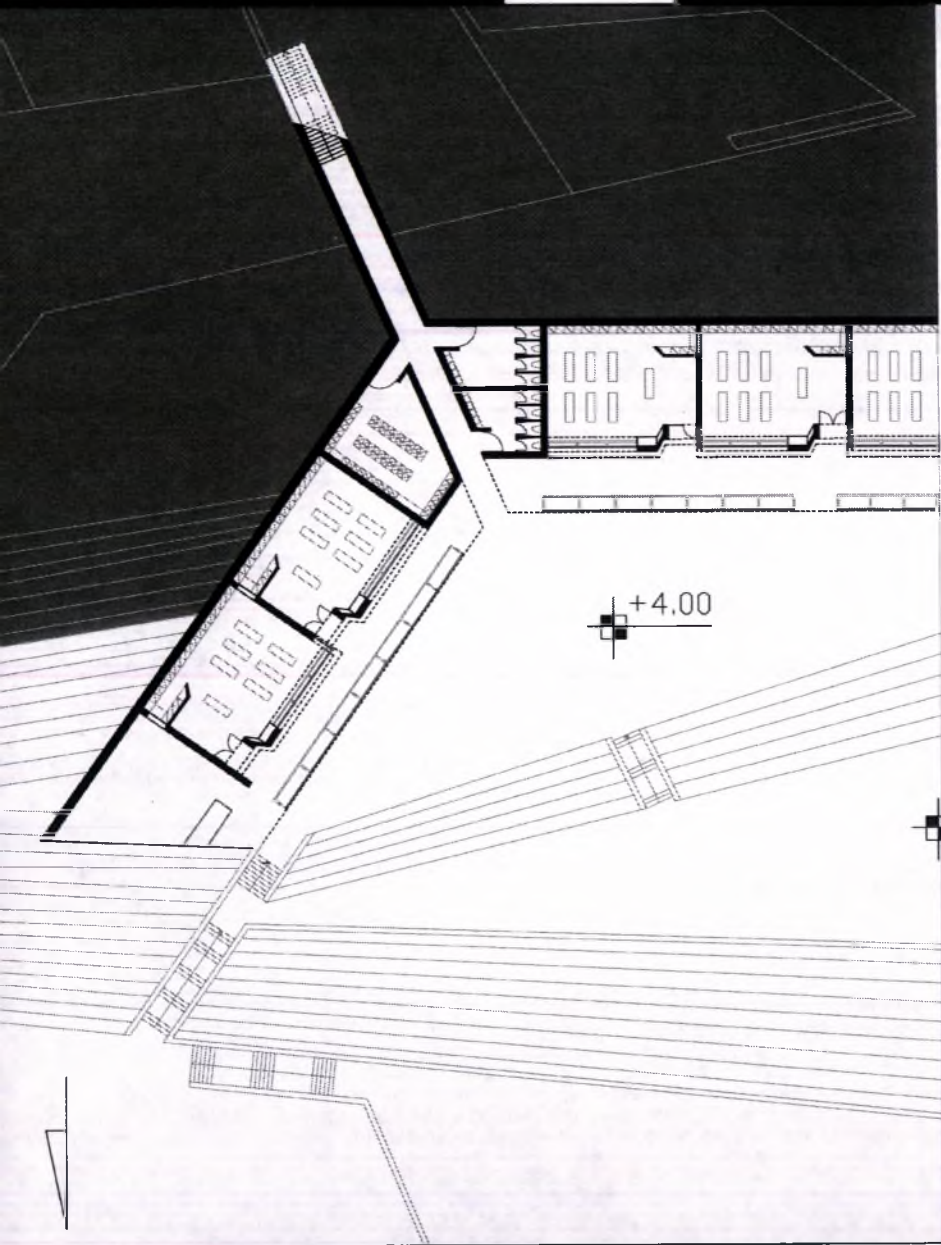
κλίμακα 1 : 2000

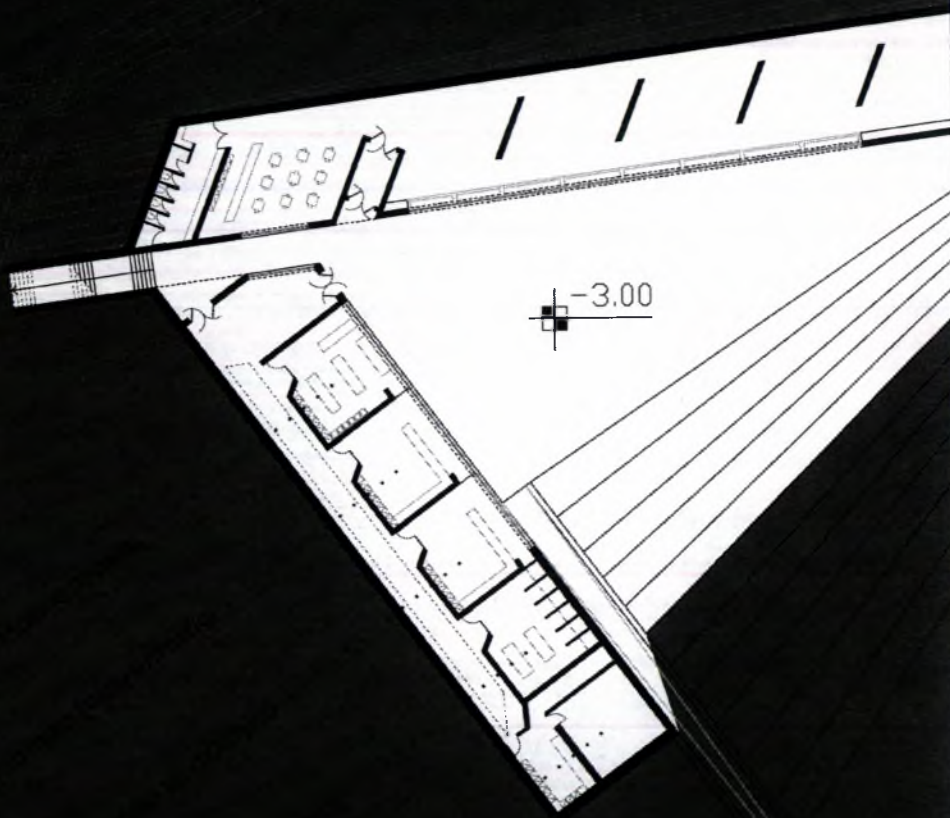
κάτοψη
ξενώνων
επίπεδο+7.00
κλ. 1 : 500

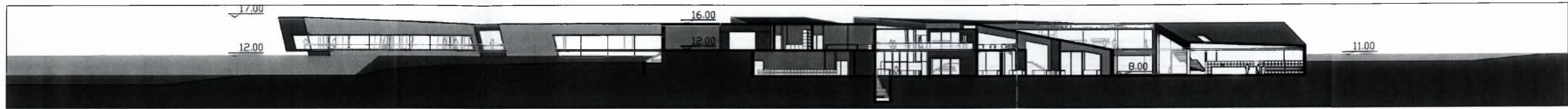
κάτοψη
εργαστηρίων
+4.00
κλ. 1:500

κάτοψη
πλατείας
επίπεδο-3.00
κλ. 1:500

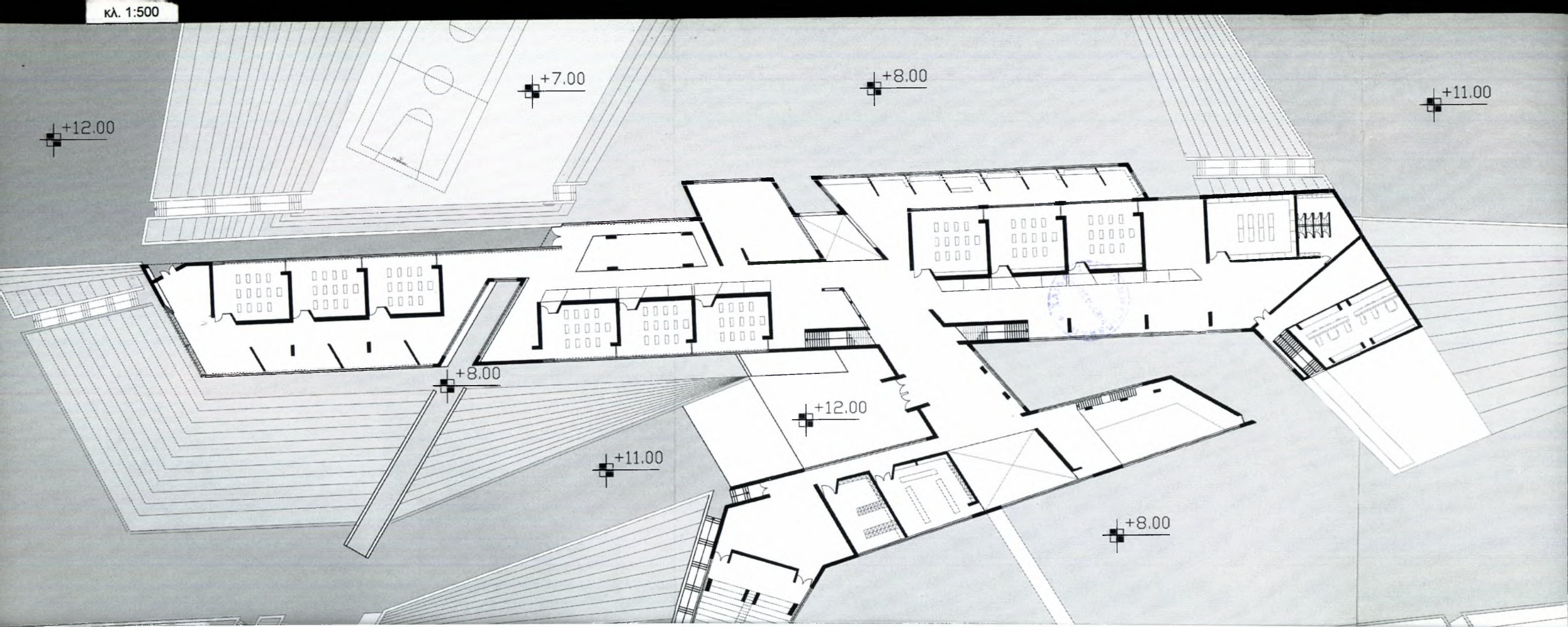
τομές
α-α / β-β
κλ. 1:500

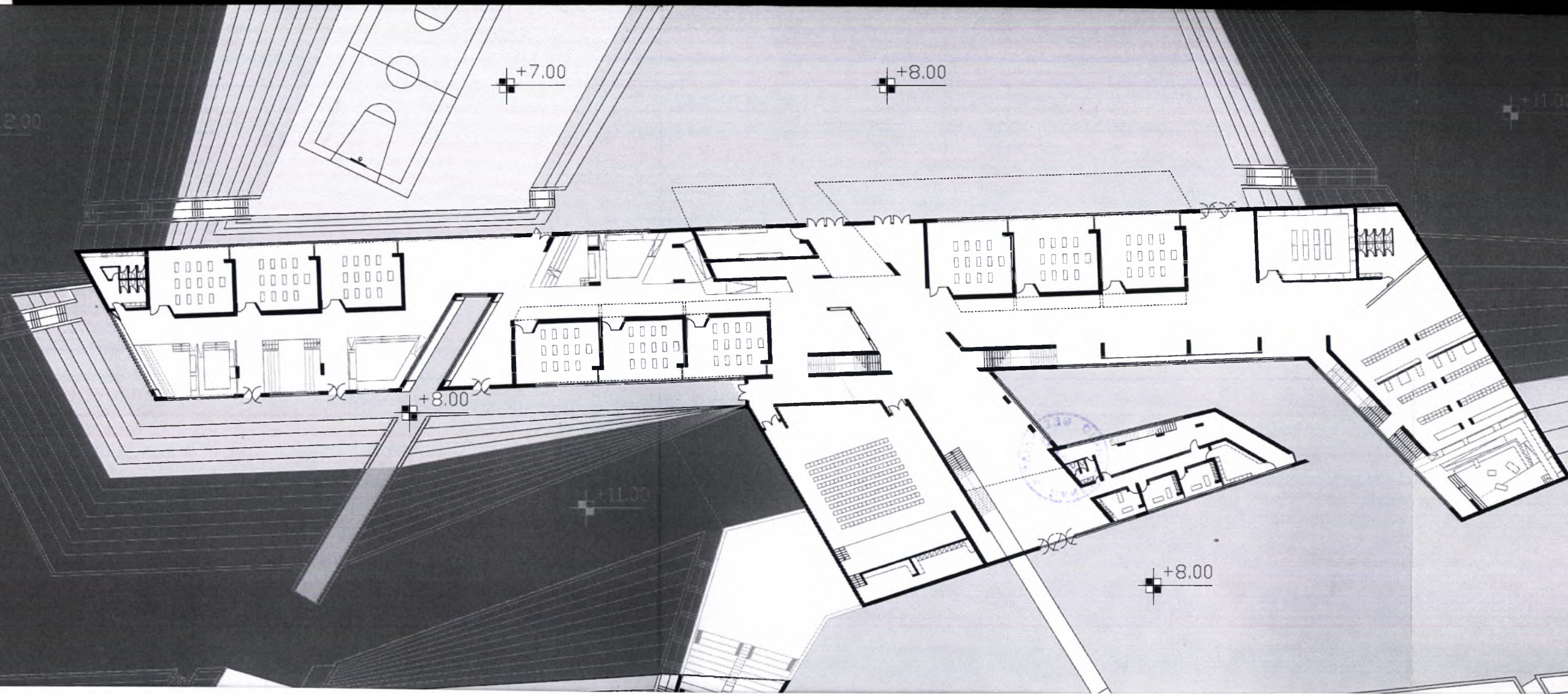
TOMH A-A

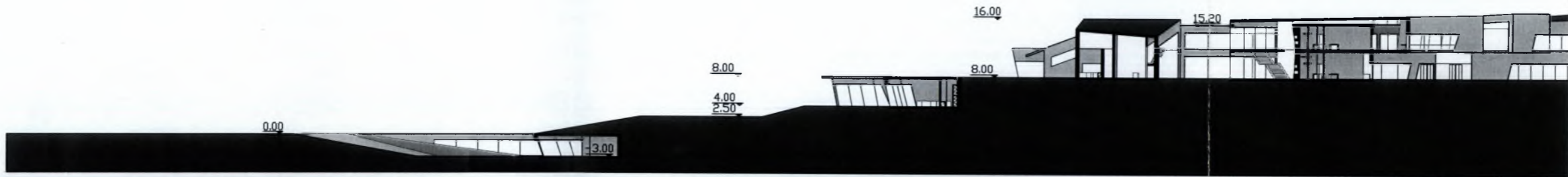
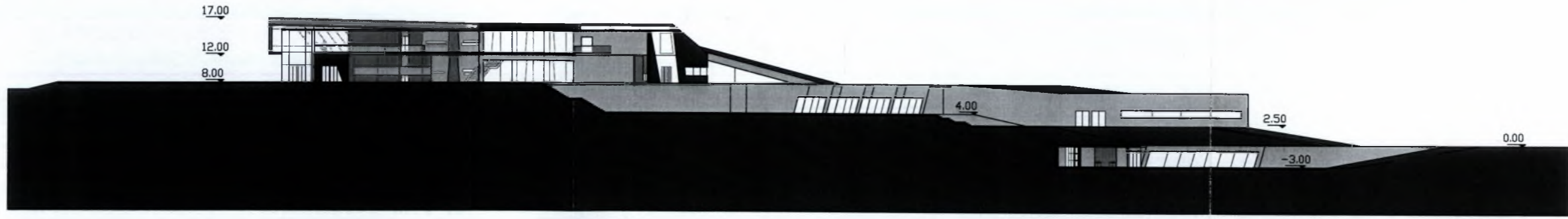
TOMH B-B

κάτοψη
σχολείου
επίπεδο
+8.00
κλ. 1:500

τομές
γ-γ / δ-δ
κλ. 1:500

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000073974

